

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE MÀSTER

**PROJECTE *ESCOLTA'M*. PROPOSTA DIDÀCTICA D'UN PROJECTE EDUCATIU
D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA AMB L'AUDICIÓ ACTIVA I ACTIVITATS
D'EXPRESSIÓ CORPORAL COM A EIX VERTEBRADOR.**

Nom de l'alumne: Jaime Allepuz Gallego

Nom del tutor del TFM: José María Peñalver

Àrea del coneixement: Música

Curs acadèmic: 2019-2020

ÍNDEX

AGRAÏMENTS	1
RESUM	2
1. JUSTIFICACIÓ	3
1.2. Objectius generals	3
2. MARC TEÒRIC	5
2.1. Audició com a element fisiològic	5
2.2. Audició activa	6
2.2.1. Elements de l'audició activa	8
2.3. El moviment i l'expressió corporal	9
2.4. Gamificació	10
2.4.1. Motivació	12
3. ESTAT DE LA QÜESTIÓ	13
4. METODOLOGIA	16
5. PROGRAMACIÓ	20
5.1. Temporalització	20
5.2. Activitats	21
5.2.1. Programació 1r de Batxillerat	21
5.2.2. Programació 2n i 3r d'ESO	23
5.2.3. Programació 1r d'ESO	27
5.3. Avaluació	30
5.3.1. Criteris d'avaluació	30
5.3.2. Instruments d'avaluació	31
5.3.2.1. Avaluació 1r de Batxillerat	31
5.3.2.2. Avaluació 2n i 3r d'ESO	32
5.3.2.3. Avaluació 1r d'ESO	32
5.3.2.4. Avaluació del projecte	34
5.4. Atenció a la diversitat	34
6. CONCLUSIONS	35
7. BIBLIOGRAFIA	37
8. ANNEXOS	39

AGRAÏMENTS

Mai he sabut ben bé com donar les gràcies per alguna cosa: les paraules que la societat associa a “paraules boniques” no formen part del meu vocabulari quotidià i no sé encara per quin motiu. M’he amagat sempre en la música, per a combatre a la tristor i per tal d’esclatar de felicitat. Amb el temps he après a cantar cançons mirant als ulls i aquesta és la manera que el meu cos ha inventat per tal de donar les gràcies.

A mamà, que quan tanca els ulls sona de fons “Y sin embargo te quiero” i s’il·lumina un poquet més el món; a papà, que quan arriba a casa ni la pols apaga el volum de totes les cançons que han cremat el seu pit damunt d’una bastida; i a Clara, que té el mar als ulls i és tota cançó d’autor que qualsevol persona voldria escriure.

RESUM

L'audició musical és un element essencial de l'educació musical en l'educació secundària. Aquesta és una proposta didàctica d'un projecte de tres mesos de durada i amb l'alumnat de 1º, 2º, 3º d'ESO i 1º de Batxillerat en un centre públic d'educació secundària de la província de Castelló, en què es tracten la selecció de repertori, la identificació dels elements clau de les audicions. A més a més, també es van a realitzar activitats individuals i en grup i amb instrumental Orff, a partir de l'obra/cançó setmanal de canvi de classe del timbre del centre, i com a element innovador d'altres projectes, també es desenvoluparan activitats de moviment i d'expressió corporal amb l'obra/cançó setmanal per tal d'aconseguir un aprenentatge molt més significatiu. La motivació de tot l'alumnat també és necessària per tal d'aconseguir la seua participació i implicació, i és per això que la gamificació de les activitats és un element clau, des del plantejament de les activitats fins a l'avaluació.

Paraules clau: Educació secundària, educació musical, audició activa, expressió corporal, gamificació.

1. JUSTIFICACIÓ

Al mes de gener vaig començar la meua estada en pràctiques a l'IES Matilde Salvador de Castelló de la Plana. Van ser dues setmanes molt caòtiques: és quasi impossible conèixer els gustos i les inquietuds de més de tres cents alumnes, conèixer el centre, tot el seu personal docent, les aules, saber què hi ha darrere de cada porta, i sobretot, descobrir alguna necessitat o algun problema d'un lloc del que saps poc més que el seu nom.

Una vegada amb els peus fora del centre i el cap un poquet més lliure per digerir tot el que havia passat, van començar a volar totes les preguntes que encara no havien sorgit pel meu cos: què falta?, què puc aportar al centre?, he pogut, realment, en dues setmanes, diagnosticar alguna necessitat?, puc relacionar tot açò que estic pensant amb el meu TFM que té l'audició com a eix vertebrador?, per què fa tanta calor si encara és 9 de febrer?

Pensar i pensar, mai sé quan és el moment de fer-ho i sempre que tinc "una bona idea" són les dos del matí. Així que vaig agafar el telèfon com vaig poder i vaig gravar un àudio amb tot el que envaïa el meu cap -podeu fer-vos una idea de la meua cara a l'escoltar-me la veu el dia següent-.

Amb la veu trencada i els ulls tancats va sorgir la meua idea: a l'IES Matilde Salvador, cada setmana, sona una cançó nova al timbre que indica el canvi de classe. Aquesta cançó la tria aleatòriament un dels professors del departament de música i cada dimarts penja al passadís i a la sala de professors un paper amb el títol, autor i gènere de la cançó. El procés acaba ací, amb un paper que cap persona mira als tres passadissos del centre i amb una música, triada sense cap sentit, colpejant el cos de més de tres centes persones cada cinquanta cinc minuts.

1.2. Objectius generals

D'aquesta manera va ser com vaig descobrir que sí podia aportar alguna cosa al centre i que a més a més, anava a tindre l'audició com a element principal del projecte.

Sí, aquest projecte anava a estar vertebrat per l'audició i a més a més el que es pretendria seria aconseguir els següents objectius:

- Augmentar la participació i la motivació de l'audició activa amb l'ajuda d'activitats gamificades i d'expressió corporal i moviment.
- Aprendre a treballar cooperativament, utilitzant el debat i respectant les opinions i gustos de la resta de persones.
- Identificar i expressar amb el cos elements musicals, com ara dinàmiques, tempo, etc.
- Ampliar el repertori musical i donar l'oportunitat de conèixer nous estils i referents musicals.

2. MARC TEÒRIC

La música està present a la vida de totes les persones cada dia, molt més i de manera molt més directa a la vida dels i les adolescents. Malgrat això, a les escoles i instituts, el que anomenem àmbit formal de la música, aquesta ocupa sempre les últimes posicions quan es tracta d'importància en la formació de les persones.

Per aquest motiu i per tal de desenvolupar aquest projecte, parlarem del que és l'audició activa i quins són els elements més importants que s'han de tindre en compte. Parlarem també de què és el moviment i l'expressió corporal i de la importància de realitzar activitats d'aquest tipus a l'aula, i per últim, parlarem també de la importància de treballar amb material que siga pròxim a l'alumnat, de la motivació i de com plantejar les activitats de manera molt més dinàmica amb l'ajuda de la gamificació.

2.1. Audició com a element fisiològic

Podem realitzar diferents tipus de classificació de comprensió auditiva segons dos autors, com ara Arnold Copland i Willems.

Per al primer d'aquests, Arnold Copland, el procés auditiu es divideix en tres (Copland, 1994: 14-16):

1. Plano sensual: es el plano en que oímos la música sin pensar en ella ni examinara en modo alguno. Uno enciende la radio mientras está haciendo cualquier cosa y, distraídamente, se baña en el sonido.
2. Plano expresivo: toda música tiene poder de expresión, una más, otra menos; siempre hay algún significado detrás de las notas, y ese significado que hay detrás de las notas constituye, después de todo, lo que dice la pieza, aquello de que trata la pieza.
3. Plano puramente musical: además del sonido deleitoso de la música y el sentimiento expresivo por ella emitido, la música existe verdaderamente en cuanto las notas mismas y su manipulación.

El pla sensual és el que la majoria de l'alumnat realitza al seu temps lliure quan es posa música per tal de relaxar-se, ballar, moure's, i un llarg etcètera. Aconseguir el segon pla, el pla expressiu, és l'objectiu d'aquest projecte: cada música que s'escolta

té la capacitat de transmetre alguna cosa sempre i quan la persona receptora participe activament en el procés.

D'altra banda, Willems diferencia tres termes que són molt importants quan parlem d'audició (Willems, 2011: 23):

1. La receptividad sensorial auditiva (sensación, memoria fisiológica, mnemo).
2. La sensibilidad afectivo-auditiva (necesidad, deseo, emoción, memoria anímica, imaginación).
3. La percepción mental auditiva (comparación, juicio, memoria intelectual, conciencia sonora e imaginación constructiva).

O el que és el mateix: sentir, escoltar i comprendre. Sentir és una reacció auditiva corporal involuntària cap als estímuls sonors, escoltar fa referència a les emocions i a les reaccions afectives cap al so, i comprendre és la disposició més intel·lectual cap al so.

2.2. Audició activa

Vivim rodejats de sons i al nostre voltant es crea un paisatge sonor molt ric i variat. En aquest sentit, Schafer (2003) afirma que aquest entorn és la identitat de qualsevol societat i que hem de començar a tractar aquests sons com objectes preciosos. Per tal de augmentar la nostra percepció auditiva i que siga de qualitat, s'ha de potenciar l'audició activa.

L'audició activa és un element essencial quan es fa referència a l'educació musical. "Escuchar es la palabra clave del itinerario musical de toda sociedad (...) la música sólo existe si hay atención" (Palacios, 1997: 33), i és per això que l'educació auditiva ha de començar pel desenvolupament de la capacitat d'escoltar.

Els i les adolescents escolten música mentre fan els deures, cuinen, es pentinen o es reuneixen amb els i les amigues, i és en aquest moment quan es senten lliures de cantar per damunt de la música o fins i tot de ballar. En canvi, a l'àmbit formal naix una barrera, ja des de ben menuts, que suposa una resistència a l'audició de tot allò que no siga el que escolten a casa. Per aquest motiu, els i les docents han de provocar que l'alumnat es senta un agent actiu al procés auditiu en l'àmbit formal.

Distingim dos tipus d'audició: l'audició activa i l'audició passiva. L'audició activa és intencionada i l'oient està implicat tant físicament com mentalment en l'acció, en canvi, per a l'audició passiva, l'atenció necessària és molt més inferior i és, per exemple, quan es posa música d'acompanyament d'altres activitats no musicals. (Boal Palheiros, 2002).

“Escuchar es una actividad, no una pasividad. Los oyentes, por el mero hecho de escuchar, participamos de una manera dinámica. La audición no es sólo exterior, es también interior. Para escuchar debemos intervenir activamente y no quedarnos como simples receptores de sonidos: tenemos que poner de nuestra parte, atender, vencer la vaguería.” (Palacios, 1997: 154).

Aquest procés és el més difícil ja que s'ha d'aconseguir que 25 alumnes estiguen concentrats i concentrades en escoltar música que possiblement no estiga entre els seus gustos musicals. Per aquest motiu, el docent ha de garantir aquesta actitud activa per par de l'alumnat, i adaptar-se a les circumstàncies, proposar activitats dinàmiques i fer una adaptació del repertori que s'ajuste més als interessos de l'alumnat.

Pel que fa als principis bàsics de l'audició musical activa, Wuytack assenyala els següents com els bàsics (Wuytack, 1996: 43-55):

- A. La participación del oyente, a nivel físico y a nivel mental, a través de la interpretación de los materiales musicales de la obra, antes de escucharla.
- B. El enfoque de la atención del oyente sobre la música durante la actividad de audición, y reconocimiento de los materiales musicales que han sido previamente.
- C. El análisis de la forma musical a través de la asociación con una representación visual simbólica de la totalidad de la música.

2.2.1. Elements de l'audició activa

Per tal de realitzar una audició activa d'obres musicals, serà necessari seguir les següents pautes:

- Aprendre els aspectes contextuais de l'obra musical. És necessari saber l'època en què es va compondre l'obra i els aspectes històrics més importants, ja que la connexió entre tipus de música emergent i societat és un lligam important.

“Conocer algunos datos biográficos sobre el compositor puede despertar el interés de los jóvenes oyentes y ser relevante para entender una determinada obra. Es importante destacar no solamente el valor musical de la obra sino también situarla en su contexto histórico y cultural.” (Wuytack, 1996: 49).

- Escoltar la música al menys tres vegades.
- Selecció de repertori. Si és cert que els adolescents viuen connectats a uns auriculars i baixen el volum del món per tal de pujar el de la música, és feina del professorat apropar a tot l'alumnat a tot tipus de música, i sobretot crear en ells i elles la capacitat de poder elegir què volen escoltar i per què.

“La educación musical que los jóvenes deben recibir en el contexto de la enseñanza obligatoria debe abordar una auténtica “sensibilización” de los mismos hacia todo tipo de música, preparándolos para poder elegir libremente sus preferencias musicales, y fomentando en ellos el “espíritu crítico”. (Botella i Gimeno, 2013: 1).

- Analitzar la funció comunicativa i expressiva de la música. Cada obra musical desperta alguna cosa diferent al cos de les persones, i per aquest motiu serà necessari analitzar aquesta funció expressiva de la música.

“La música no es un lenguaje con contenido semántico o concreto, utiliza otro medio o canal de comunicación (...), la música juega en desventaja por su ausencia de significado en cuanto a niveles de comunicación o transmisión de la información. Este inconveniente la dota de un carácter subjetivo con capacidad para comunicar y transmitir estados anímicos a través de los sonidos y sus relaciones llegando a sugerir, evocar o influir en las personas”. (Peñalver, 2009: 3).

2.3. El moviment i l'expressió corporal

Entenem el moviment com l'acció de moure/desplaçar alguna cosa, i les persones som éssers en moviment constant. Rudolf Laban (1984) distingeix els components fonamentals del moviment: (Martín, 2005: 126):

- El objeto que se mueve; en este caso, el cuerpo humano.
- La dirección en que lo hace; es decir, el espacio y el sentido.
- El grado de energía que necesita; o lo que es lo mismo, su intensidad.
- El tiempo utilizado, o su duración.

Des de que naixem, el nostre primer impuls (després de cantar i plorar, és clar) és moure'ns i expressar amb el cos tot allò que no podem amb les paraules. Per aquest motiu, introduir el moviment i l'expressió corporal a les aules és un factor clau a l'hora d'obrir molt més el canal comunicatiu.

Com bé afirma Wuytack, "las actividades de movimiento serán frecuentemente utilizadas sobre todo con niños pequeños." (Wuytack, 1996: 48) és cert que a mesura que ens anem fent grans i entrem en l'adolescència, dur a terme aquest tipus d'activitats és molt més complicat que en l'educació primària. Per aquest motiu, considere indispensable la realització d'activitats d'expressió corporal durant les etapes d'educació infantil i primària, i d'aquesta manera pausar aquest augment tan agressiu de la vergonya.

En resum:

“de lo que se trata es de desarrollar las posibilidades del movimiento partiendo, en principio, del reconocimiento del propio cuerpo, ejercitando la lateralidad, la flexibilidad, el equilibrio, la tensión, la relajación, etc. (Martín, 2005).

i desenvolupar així aquest canal comunicatiu que permeti expressar tot allò que les paraules no ens deixa.

2.4. Gamificació

Entenem com a gamificació “el uso de mecánicas, elementos y técnicas de diseño de juegos en contexto para involucrar a los usuarios y resolver problemas” (Zichermann & Cunningham, 2011; Werbach & Hunter, 2012: 1). En aquest tipus d’aprenentatge, tant l’alumnat com el professorat desenvolupen un paper actiu i una posició dinàmica al procés d’ensenyament.

És molt important dur a terme aquestes dinàmiques correctament, ja que poden baixar el rendiment acadèmic si no es fa una bona implantació d’aquestes. Per aquest motiu, autors com Werbach i Hunter consideren que és necessari tindre en compte 6 elements a l’hora d’implantar una estratègia de gamificació:

ELEMENTOS DE LA ESTRATEGIA	
1) Objetivos educativos	<ul style="list-style-type: none">- Motivar a los estudiantes a participar activamente en clase.- Dinamizar el desarrollo de contenidos temáticos en el aula.- Mejorar algunas conductas negativas recurrentes de los estudiantes.
2) Comportamientos (negativos)	<ul style="list-style-type: none">- Inasistencia.- Falta de participación en clase.- Incumplimiento en la entrega de trabajos.- Baja calidad de la entrega de trabajos.
3) Jugadores (rasgos y características)	<ul style="list-style-type: none">- Nativos digitales (Prensky, 2001), jóvenes entre los 16 y 21 años que usan constantemente la tecnología. Además, desean obtener calificaciones altas para mantener el promedio de notas superior a 4.0.
4) Ciclos de las actividades (mecánicas de juego)	<ul style="list-style-type: none">- Inicio del semestre: presentación del juego y sus mecánicas.- En cada clase: realización de actividades para la asignación de puntos.- Al finalizar el corte académico: canje de puntos de los estudiantes por premios definidos.
5) Diversión	<ul style="list-style-type: none">- Para cada contenido temático se desarrollaron actividades dinámicas (Videoquiz, sopa de letras, crucigrama, entre otros) en la plataforma Kahoot.

Tabla 1. Elementos de la estrategia de gamificación implementada de acuerdo con los aportes de Werbach & Hunter (2012): 31.

Realitzar aquest tipus d'activitats necessita d'una implicació completa del professorat a l'hora d'innovar en les metodologies, i d'aquesta manera, fer el treball molt més proper i molt més dinàmic per a l'alumnat, "que se encuentran motivados, incluso prefiriendo seguir con la actividad lúdica a dar por finalizada la clase". (FERNÁNDEZ; OLMOS; ALEGRE, 2016: 2).

Un factor important serà l'objectiu de les activitats: "los juegos están orientados al objetivo de aprendizaje teniendo fuertes componentes sociales y plantean simulaciones de algún tipo de experiencia del mundo real" (Ortiz-Colón; Jordán; Agredal, 2018: 3). A més a més, també serà important que l'alumnat senta que és protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge, i en aquest sentit, Prensky (2005), afirma que el que realment vol l'alumne/a és sentir que el professorat valora les seues opinions, treballar per projectes en grup, prendre decisions i compartir control, cooperar i competir.

"En este contexto, los fundamentos de la gamificación según Werbach (2012), son las dinámicas, las mecánicas y los componentes. Las dinámicas son el concepto, la estructura implícita del juego. Las mecánicas son los procesos que provocan el desarrollo del juego y los componentes son las implementaciones específicas de las dinámicas: avatares, insignias, puntos colecciones, rankings, niveles, equipos, entre otros." (Ortiz-Colón; Jordán; Agredal, 2018: 4).

Pel que fa a les activitats, Salen y Zimmerman (2004), afirmen que les activitats realitzades amb la gamificació han de presentar tres nivells:

1. Creació del joc
2. Modificació del joc
3. Anàlisi del joc

I això implica un alt nivell d'implicació per part del professorat a l'hora de realitzar la selecció d'activitats que formen part de les necessitats i els interessos de l'alumnat.

En definitiva:

“una gamificación bien aplicada (...) provocará un aumento de la motivación, el rendimiento y el aprendizaje de los alumnos, que mostrarán un mayor compromiso e interés por el aprendizaje”. (Ortiz-Colón; Jordán; Agredal, 2018: 7).

2.4.1. Motivació

Com bé afirma Deterding (2012), motivar es fer créixer la passió de la persona per a contribuir amb les seues capacitats a la missió col·lectiva, i la gamificació és un element essencial a l'hora de potenciar la motivació de l'alumnat.

Diferenciem dos tipus de motivació: motivació intrínseca i motivació extrínseca. La motivació extrínseca és aquella provinent de fora de l'individu, i en aquest sentit, Soriano (2001), és la que més s'ha utilitzat al nostre sistema educatiu: premiar amb l'alumnat amb les notes. Per altra banda, la motivació intrínseca és aquella que naix del propi individu sense la necessitat de cap incentiu extern, pel que fa a les activitats, Valderrama (2005) afirma que el joc és una activitat intrínsecament motivadora i que ens permet desenvolupar habilitats d'intel·ligència emocional i social.

3. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Per tal de desenvolupar el meu projecte he buscat projectes actius semblants al que rondava pel meu cap, per tal d'observar com s'estan posant en pràctica, quines característiques tenen, si funcionen o no i si el projecte en sí és beneficiós per a l'alumnat i augmenta la seua motivació i implicació a l'aula.

Proyecto Timbre (Proyecto Timbre-Red Internacional de Educación, 2014), per exemple, és un projecte de la *Red Internacional de Educación* que té l'objectiu de crear un ambient motivador des de primera hora del matí i naix de la necessitat d'apropar el repertori musical del centre a l'alumnat.

Proyecto Timbre proposa la participació d'alumnat col·laborador, és a dir, alumnat del centre disposat a ajudar a la realització d'aquest. En cas de ser aquest cas, seria necessària una repartició de tasques com la següent:

MES "X" ÀUDIO	POSAR I LLEVAR ELS ÀUDIOS	ELABORACIÓ EL MISSATGE	RECERCA DE LA INFORMACIÓ I ELABORACIÓ DE LA FITXA
ENTRADA	1r cicle Estudiant ...	2n cicle Estudiant ...	3r cicle Estudiant ...
PATI	Opcional	Opcional	
MENJADOR			
EIXIDA			

Els objectius principals d'aquest projecte són els següents:

- Propiciar una actitud positiva davant la jornada de treball.
- Incentivar l'escolta i atenció fora de l'aula.

- Identificar auditivament peces musicals conegudes o prèviament treballades a l'aula.
- Oferir un ambient de complicitat entre professorat i alumnat.
- Atorgar responsabilitats a l'alumnat col·laborador del projecte en quant a selecció, recopilació d'àudios i recerca d'informació relacionada.
- Fomentar la curiositat pel coneixement de dades relacionades amb l'àudio, pel·lícula o compositor.

A la Comunitat Valenciana es posa en pràctica un projecte anomenat *Sirena Musical* (*Proyecto Sirena-AMPA La Caleta, 2015*), actiu també en altres punts d'Espanya com ara Granada al CEIP La Caleta o Madrid al CEIP Ciudad del Aire. Als objectius que proposa el projecte anterior, el projecte *Sirena Musical* suma els següents:

- Possibilitar a l'alumnat escoltar diferents tipus de música als que no tindrien accés d'una altra forma.
- Incentivar l'escolta activa de la música per tal de què no siga una música de fons mentre fan altres tasques, sinó que dediquen uns minuts al dia a l'escolta i identificació de peces musicals.

A més a més, aquest projecte introdueix la creació de la *playlist* amb la col·laboració de professorat, alumnat i AMPA i també la creació de cartells informatius, que es reparteixen per tot el centre per a que l'alumnat identifique la música que està escoltant.

Pel que fa a la posada en pràctica, el projecte *Sirena Musical* incorpora la gamificació d'activitats com a element motivador com ara la creació d'un concurs intern anomenat *Qué buen oído tengo*, en què l'alumnat de 5é i 6é de primària ha de reconèixer les cançons que sonen gràcies a l'ajuda de pistes escrites, depositant les seues respostes en la bústia del passadís del centre i introduint el crom (per a la posterior creació d'un àlbum) com a premi per haver encertat.

Aquests projectes pretenen eliminar el so estrident del timbre escolar ja que la música és molt més relaxant, es pot cantar i ballar i no suposa un canvi tan brusca. Guillem Fàbregas, un mestre d'un col·legi que posa en pràctica un projecte semblant, afirma

que “cuando te replanteas los espacios, colores y sonidos del colegio, te das cuenta de que el timbre es un elemento agresivo que no ayuda a tener entornos de aprendizaje cómodos y confortables”.

Malgrat això, cap dels projectes aprofundia més en altre tipus d'activitats. Es podria resumir de la següent manera: identificar una cançó (elegida pel professorat o també amb l'ajuda de l'alumnat i l'AMPA) amb l'ajuda d'activitats gamificades (concurs intern on s'introdueix el crom com a premi per encertar la cançó).

Per aquest motiu, a banda de totes aquestes pautes que plasmen aquests projectes, he introduït activitats d'expressió corporal i de moviment ja que considere que a l'educació secundària s'abandonen aquest tipus d'activitats per a fer d'altres “més importants”, i ens oblidem de què vivenciar els continguts, sentir-los, tocar-los amb les mans i ballar-los amb els peus és el més important i el que al final sempre queda al nostre cos.

4. METODOLOGIA

Aquest projecte es va a desenvolupar amb l'alumnat de 1r, 2n i 3r d'ESO i 1r de Batxillerat de l'IES Matilde Salvador de Castelló de la Plana durant 3 mesos. El projecte compta amb les següents fases:

1. Selecció de repertori: aquesta és la primera fase en què l'alumnat ha d'escollir quina obra/cançó sona al timbre durant dues setmanes. Aquesta fase es divideix en tres: creació dels grups de treball, selecció de l'obra/cançó dels estils del temari, tenint en compte que no pot haver dues setmanes consecutives el mateix estil, i selecció de l'obra/cançó del grup classe.
2. Fase de descobriment dels elements de l'audició: aquesta fase durarà dues setmanes, i serà necessari el correcte plantejament de les activitats gamificades per al seu funcionament. L'objectiu és descobrir, amb l'ajuda de l'audició, quines són les característiques més importants de l'obra/cançó.
3. Activitats d'expressió corporal: aquesta última fase es desenvoluparà a l'aula amb l'alumnat de 1r d'ESO. L'objectiu d'aquest procés és el de vivenciar l'aprenentatge i aprendre a expressar amb el cos els elements musicals.

El treball es distribuirà als cursos de la següent manera:

	Selecció de repertori	Fase de descobriment	Expressió corporal
1r d'ESO		x	x
2'n d'ESO		x	
3r d'ESO		x	
1r Batx	x		

El fet d'aquesta distribució és principalment el nombre d'alumnes per aula i d'hores lectives amb el professor. 1r d'ESO és el grup que realitza les activitats d'expressió corporal ja que, a les sessions de pràctica i instrumentació i gràcies al desdoblament

amb l'altre professor del departament, són una mitja de 13 alumnes per classe i un total de 4 grups amb el professor de referència.

El projecte comptarà de tres fases, com bé he anomenat amb anterioritat, i tindran les següents característiques:

- Fase de selecció de repertori → 1r de Batxillerat.
 - 1r de Batxillerat compta amb 4 hores lectives de l'assignatura "Pràctica i expressió musical". És un grup nombrós (27 alumnes) i al currículum de l'assignatura tenen continguts relacionats amb els diferents estils de la història de música i els artistes més representatius, i és per això que seran elles i ells qui faran la selecció del repertori. Cada setmana, a la classe de dilluns, es dedica el temps necessari per tal de trobar, en grups heterogenis, una cançó/obra representativa d'un estil musical. Es segueixen els següents passos:
 - Creació de grups de treball (10 persones)
 - Selecció cançó/obra
 - Si hi ha alguna data important durant la setmana → recerca cançó/obra característica.
 - Si no hi ha cap data important durant la setmana → recerca estil musical (diferent al de les setmanes anteriors i selecció d'una cançó/obra.
- Fase de descobriment dels elements de l'audició → 1r, 2n i 3r d'ESO.
 - Hi participen els 4 grups de 1r, els 3 grups de 2n d'ESO i els 2 grups de 3r d'ESO. Des de dilluns, sona al timbre de canvi de classe una nova cançó/obra (seleccionada per l'alumnat de 1r de Batxillerat). Des d'aquest moment, l'alumnat de 1r, 2n i 3r d'ESO, han de descobrir de quina obra es tracta i quines són les característiques d'aquesta que es demanen. L'obra sona 7 vegades al dia, i això significa que l'alumnat té 7 oportunitats al dia d'identificar alguna part de la cançó, d'escoltar una part de la lletra (si en té), etc. A més a més, a la primera classe setmanal amb cada grup, es realitzen activitats gamificades, com ara Kahoots o

competicions individuals i en grups, que són claus a l'hora de completar els ítems de la cançó/obra setmanal.

- Fase d'activitats d'expressió corporal → 1r d'ESO.
 - Les activitats d'expressió corporal es realitzen cada divendres, amb els 4 grups de 1r d'ESO, a la sessió de pràctica i instrumentació. Com bé he anomenat abans, en aquestes sessions el nombre d'alumnes és més reduït que a les sessions de teoria (una mitja de 12/13 alumnes per classe), i és per això que seran els qui realitzen aquestes activitats. La sessió comptarà de les següents fases:
 - Escolta activa de la cançó/obra.
 - Activitats de moviment i d'expressió corporal, tant individual com en grup.
 - Relaxació i calma.

Per a la realització dels grups heterogenis de l'alumnat de 1r de Batxillerat serà necessari començar a treballar amb estructures simples per tal de comprovar si els grups funcionen o no. Si funcionen s'introdueixen les activitats en les que cada membre del grup tindrà un paper important per tal de dur-la a terme. (Editorial Anaya, 2015: 7).

A més a més, aquest treball beneficia l'alumnat i l'aprenentatge en aquest sentit:

- Afavoreix el clima i l'aprenentatge en l'aula.
- Facilita l'atenció a la diversitat, ja que permet gestionar l'aula de forma heterogènia.
- Educa en valors (convivència, diàleg, respecte...)
- Interacció alumne-alumne i hi ha treball en equip.
- Es pot aplicar a tots els nivells educatius i àrees curriculars.

(Editorial Anaya, 2015: pp.4 i 5).

Pel que fa a les activitats d'expressió corporal, són els mètodes actius de Dalcroze (1865-1950) i Orff (1895-1982) els que les van a vertebrar.

Jaques Dalcroze va analitzar l'expressió de la música a través del cos. Com afirma Silvia Del Bianco "este método es multidisciplinario, relacionando música y movimiento corporal (...) el aprendizaje se realiza en grupo, trabajando capacidades de adaptación, imitación, reacción, integración y socialización" (en Díaz, 2007). I a més a més "se adquiere una educación auditiva a activa con la ayuda del movimiento, tomando conciencia del cuerpo y aprendiendo a improvisar corporal y musicalmente" (Arroyo Escobar, 2009).

Carl Orff defensa la naturalesa del so i del ritme i la seua percepció humana amb una relació entre música i moviment corporal. El seu mètode comença per fórmules rítmiques que s'experimenten a través dels quatre nivells corporals: peus, genolls, mans i dits i té com a base principal la improvisació.

5. PROGRAMACIÓ

5.1. Temporalització

1r TRIMESTRE

OCTUBRE							NOVEMBRE							DESEMBRE						
D	Dt	X	Dj	Dv	Ds	Dg	D	Dt	X	Dj	Dv	Ds	Dg	D	Dt	X	Dj	Dv	Ds	Dg
	1	2	3	4	5	6					1	2	3							1
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	2	3	4	5	6	7	8
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	9	10	11	12	13	14	15
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	16	17	18	19	20	21	22
28	29	30	31				25	26	27	28	29	30		23	24	25	26	27	28	29
														30	31					

Fase de selecció de repertori → 1r de Batxillerat.

Fase de descobriment dels elements de l'audició → 1r, 2n i 3r d'ESO.

Fase d'activitats d'expressió corporal → 1r d'ESO.

Festa

5.2. Activitats

5.2.1. Programació 1r de Batxillerat

OBJECTIUS		
<ol style="list-style-type: none">1. Escoltar una àmplia varietat d'obres per tal d'ampliar i diversificar les preferències musicals pròpies.2. Reconèixer les característiques de diferents obres musicals.3. Fomentar l'audició activa mitjançant la recerca d'informació i l'elaboració de treballs.4. Fomentar la cooperació i la participació activa de tot l'alumnat.		
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVALUACIÓ	COMPETÈNCIES
Reconèixer auditivament i descriure amb posterioritat els trets característics de les obres escoltades o interpretades.	1r.PRACT-MUS.BL2.3. Escolta obres musicals seguint la partitura. 1r.PRACT-MUS.BL2.5. Descriu els trets característics de les obres escoltades utilitzant la terminologia adequada.	CEC CSC CAA
METODOLOGIA	RECURSOS I MATERIALS	
<p>La metodologia amb què es van a desenvolupar totes les activitats és una metodologia activa, amb l'alumnat com a centre del procés E-A. A més a més, es partirà sempre dels coneixements previs de l'alumnat, per tal d'aconseguir un aprenentatge molt més significatiu.</p> <ul style="list-style-type: none">• En grups heterogenis, seleccionem una obra/cançó d'un estil musical concret.• Breu recerca d'informació de l'estil i de l'obra/cançó, del seu compositor/a i de les seues característiques més importants.• Exposició a la classe de la recerca.	<ul style="list-style-type: none">• Reproductor de música• Ordinador i connexió a internet.	

SESSIONS

1r de Batxillerat compta amb quatre hores lectives a la setmana de l'assignatura *Pràctica i expressió musical*. Per tal de desenvolupar aquest projecte, necessitem dues classes setmanals en què el treball es distribuirà de la següent manera:

- Primera sessió setmanal (dilluns)
 - Organització de la classe en grups cooperatius heterogenis per tal de fer la recerca de les obres musicals i dels autors més representatius de l'estil musical setmanal (elegit aleatòriament entre tots els estils més representatius de la història de la música). 10'
 - Recerca individual de les obres i autors més representatius de l'estil. 10'
 - Posada en comú amb el grup base. 10'
 - Selecció de l'obra i autor del grup base. 5'
 - Posada en comú amb el grup classe. 5'.
 - Selecció, mitjançant debat i democràcia, de la cançó de canvi de classe setmanal. 15'

- Segona sessió setmanal (divendres)
 - Exposició en grup base d'un PPT, pòster, audiovisual o qualsevol format (lliure elecció) de l'estil musical setmanal, de l'obra musical i del seu autor. 55'

5.2.2. Programació 2n i 3r d'ESO

OBJECTIUS			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Escoltar una àmplia varietat d'obres per tal d'ampliar i diversificar les preferències musicals pròpies. 2. Reconèixer les característiques de diferents obres musicals. 3. Fomentar l'audició activa mitjançant activitats gamificades. 4. Fomentar la cooperació i la participació activa de tot l'alumnat. 			
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	INDICADORS D'ÈXIT	COMPETÈNCIES
2n d'ESO			
Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: f, mf, mp, p, crescendo i diminuendo (i els seus reguladors).	2n.MUS.BL2.1. Identificar els canvis dinàmics, així com la seua representació gràfica, a través d'audicions dels estils i èpoques estudiades, i mantenir una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.	2n.MUS.BL2.1.3. Mostra una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.	CEC
Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció durant l'audició musical.	2n.MUS.BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de distintes formes de producció, descrivint els processos implicats de manera verbal, i identificar situacions quotidianes en què es produeix un ús indiscriminat del so, analitzant-ne les causes i proposant solucions.	2n.MUS.BL2.3.1. Discrimina les possibilitats del so a través de distintes formes de producció corresponents als continguts del nivell educatiu.	CEC CCLI
Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distintes obres de l'Edat Moderna fins a l'Edat	2n.MUS.BL3.1. Identificar l'estil, l'època o la cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les	2n.MUS.BL3.1.1. Identifica a partir dels seus elements musicals l'estil, l'època o la	CEC CSC

<p>Contemporània (Renaixement, Barroc i Classicisme), a partir dels seus elements musicals amb el suport de distints recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els seus elements tècnics amb les característiques pròpies del període.</p> <p>Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiats.</p>	<p>distintes obres des de l'Edat Moderna fins a l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, a través d'audicions en contextos diversos i amb el suport de diversos recursos.</p>	<p>cultura que utilitzen distintes obres de l'Edat Moderna, a través d'audicions en contextos diversos.</p>	
3r d'ESO			
<p>Els registres de veu humana.</p> <p>Audició d'obres diverses per a orquestra, cor i solistes.</p> <p>Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: ff, f, mf, mp, p, pp, crescendo i diminuendo.</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició.</p>	<p>3r.MUS.BL2.1. Identificar els diversos timbres, registres i agrupacions musicals del segle XIX, i les diverses gammes i canvis dinàmics, així com la seua representació gràfica, a través d'audicions dels estils i èpoques estudiades, i mantenir una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.</p>	<p>3r.MUS.BL2.1.2. Identifica les Diverses gammes i canvis dinàmics del segle XIX i la seua representació gràfica, a través d'audicions diverses.</p> <p>3r.MUS.BL2.1.3. Mostra una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.</p>	CEC
<p>Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distintes obres</p>	<p>3r.MUS.BL3.1. Analitzar l'estil, l'època o la cultura, així com els</p>	<p>3r.MUS.BL3.1.1. Analitza a partir dels seus elements</p>	CEC CSC

<p>de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals amb el suport de distints recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els seus elements tècnics amb les característiques pròpies del període.</p> <p>Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiats.</p>	<p>mitjans expressius que utilitzen les distintes obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, a través d'audicions en contextos diversos i amb el suport de diversos recursos.</p>	<p>musicals l'estil, l'època o la cultura que utilitzen distintes obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a través d'audicions en contextos diversos.</p>	
<p>Interès per conèixer les distintes funcions expressives de la música, gaudint d'estes com a oient amb capacitat selectiva.</p> <p>Interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals de forma crítica i selectiva.</p>	<p>3r.MUS.BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiats i avaluar les seues aportacions al desenvolupament personal i col·lectiu.</p>	<p>3r.MUS.BL3.3.1. Analitza les funcions de la música al desenvolupament personal i col·lectiu.</p>	<p>CEC CSC</p>
<p>METODOLOGIA</p>		<p>RECURSOS I MATERIALS</p>	
<p>La metodologia amb què es van a desenvolupar totes les activitats és una metodologia activa, amb l'alumnat com a centre del procés E-A. A més a més, es partirà sempre dels coneixements previs de l'alumnat, per tal d'aconseguir un aprenentatge molt més significatiu.</p> <p>A més a més, per a la pràctica de l'audició i el desenvolupament de l'audició activa, es tindrà en compte el mètode de Jos Wuytach.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● Reproductor de música ● Ordinador i connexió a internet. 	

Durant la setmana, de manera individual i amb l'ajuda de l'audició de l'obra musical que sona al canvi de classe i de les activitats gamificades:

- audició activa de l'obra musical del canvi de classe.
- realització de l'activitat gamificada setmanal.

SESSIONS

El total de les activitats gamificades són 10, una activitat setmanal i dues activitats per estil musical. Les activitats aniran canviant segons els interessos de l'alumnat, una possible proposta seria la següent:

- Sessió 1 → Audiovisual representatiu de l'estil musical i de l'autor de l'obra i dinàmiques com role-play, debat, representació, creació d'històries adaptades al moment històric improvisades, etc.
- Sessió 2 → Activitats de bateria de preguntes que donen la clau de l'estil musical i de l'autor tipus Joc concurs de Devries, Kahoot, Socrative o similar.

5.2.3. Programació 1r d'ESO

OBJECTIUS			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Escoltar una àmplia varietat d'obres per tal d'ampliar i diversificar les preferències musicals pròpies. 2. Reconèixer les característiques de diferents obres musicals. 3. Fomentar l'audició activa mitjançant activitats gamificades. 4. Fomentar la cooperació i la participació activa de tot l'alumnat. 			
CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	INDICADORS D'ÈXIT	COMPETÈNCIES
<p>Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical per mitjà del treball rítmic i la percussió corporal, ampliant les seues possibilitats.</p> <p>Iniciació a les tècniques de control de les emocions per a millorar la interpretació davant dels companys i el públic.</p> <p>Interès i respecte per les aportacions pròpies i del grup.</p>	<p>1r.MUS.BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de diversos estils, refermant la tècnica interpretativa, així com improvisar acompanyaments rítmics, gaudint de les aportacions individuals i del grup.</p>	<p>1r.MUS.BL1.2.1. Interpreta amb els instruments i el cos peces musicals de diversos estils i cultures, refermant la tècnica mitjançant una correcta posició del cos, els braços i les mans.</p>	<p>CEC SIEE CSC</p>
<p>Identificació auditiva i classificació dels diferents registres de veu humana: soprano, contralt, tenor i baix. Les veus blanques i el cor mixt.</p> <p>Identificació auditiva i reconeixement per mitjà de partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: f, mf,</p>	<p>1r.MUS.BL2.1. Identificar els diversos timbres, registres i agrupacions musicals dels estils estudiats i les diverses gammes, així com la seua representació gràfica, a través d'audicions diverses, i mantenir una actitud d'atenció durant l'escolta.</p>	<p>1r.MUS.BL2.1.2. Identifica els registres de la veu i diverses gammes dinàmiques dels estils corresponents al nivell i la seua representació gràfica, a través d'audicions diverses.</p>	<p>CEC</p>

<p>mp, p, crescendo i diminuendo</p> <p>Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició.</p>		<p>1r.MUS.BL2.1.3. Mostra una actitud d'atenció durant l'escolta.</p>	
<p>Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de distintes obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna a partir de l'anàlisi dels seus elements musicals.</p> <p>Distinció de la importància que aporten la pluralitat d'estils en la música i interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals com a font d'enriquiment cultural.</p>	<p>1r.MUS.BL3.1. Identificar, a partir dels seus elements musicals, l'estil, l'època o la cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les distintes obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna, a través d'audicions en contextos diversos, i interessar-se per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals.</p>	<p>1r.MUS.BL3.1.1. Identifica, a partir dels seus elements musicals, l'estil, l'època o la cultura de distintes obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna, a través d'audicions en contextos diversos.</p>	<p>CEC CSC</p>
<p>Elaboració de treballs i exposicions, expressant juís de valor i opinions personals, de forma oral i escrita, sobre diverses obres de músiques del món, del jazz, del flamenc, d'estil contemporani i de la música popular moderna en els seus contextos socioculturals, amb suport de recursos tecnològics.</p>	<p>1ºMUS.BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades de músiques del món, del jazz, del flamenc, de tendències contemporànies i de la música popular moderna en els seus contextos socioculturals, i expressar-ne opinions raonades, oralment i escrita, i interessar-se per ampliar les seues preferències musicals a partir dels estils treballats.</p>	<p>1r.MUS.BL3.2.1. Argumenta sobre diverses obres analitzades de músiques del món, del jazz, del flamenc, de tendències contemporànies i de la música popular moderna en els seus contextos socioculturals, oralment i escrita.</p> <p>1r.MUS.BL3.2.3. Mostra interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals.</p>	<p>CEC CCLI CSC</p>

METODOLOGIA	RECURSOS I MATERIALS
<p>La metodologia amb què es van a desenvolupar totes les activitats és una metodologia activa, amb l'alumnat com a centre del procés E-A. A més a més, es partirà sempre dels coneixements previs de l'alumnat, per tal d'aconseguir un aprenentatge molt més significatiu.</p> <p>A més a més, per a la pràctica de l'audició i el desenvolupament de l'audició activa, es tindrà en compte el mètode de Jos Wuytach, i per al treball d'expressió corporal i instrumentació, els mètodes de Dalcroze i Orff, respectivament.</p> <p>Durant la setmana, de manera individual i amb l'ajuda de l'audició de l'obra musical que sona al canvi de classe i de les activitats gamificades:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● audició activa de l'obra musical del canvi de classe. ● realització de l'activitat gamificada setmanal. <p>Les activitats d'expressió corporal es desenvolupen el divendres, amb un grup reduït d'alumnes (desdoblament dels grups amb l'altre professor del departament de música). D'aquesta manera, resulta molt més fàcil els desplaçaments i el moviments per l'aula.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Reproductor de música ● Ordinador i connexió a internet.
SESSIONS	
<p>El total de les activitats gamificades són 10, una activitat setmanal i dues activitats per estil musical. Les activitats aniran canviant segons els interessos de l'alumnat. Una possible proposta seria la següent:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sessió 1 → Audiovisual representatiu de l'estil musical i de l'autor de l'obra i dinàmiques com role-play. ● Sessió 2 → Activitats de bateria de preguntes que donen la clau de l'estil musical i de l'autor tipus Joc concurs de Devries, Kahoot, Socrative o similar. <p>El total de les activitats d'expressió corporal són 6, una sessió per cada estil musical. Les activitats aniran canviant depenent de l'obra seleccionada per l'alumnat de 1r de Batxillerat. Una possible proposta seria la següent:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Identificació de les dinàmiques amb l'ajuda de l'expressió corporal. ● Identificació del tempo amb l'ajuda de l'expressió corporal. 	

5.3. Avaluació

5.3.1. Criteris d'avaluació

Segons el Reial decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen les ensenyaments mínimes corresponents a l'educació secundària obligatòria, s'estableixen uns criteris específics d'avaluació per a l'àrea musical.

Els criteris que l'alumnat de 1r, 2n, 3r d'ESO i 1r de Batxillerat ha d'aconseguir amb aquest projecte són els següents:

1. Reconèixer l'època i determinar l'edat o la cultura a la qual pertanyen les diferents obres musicals que es van escoltar prèviament a l'aula, que es van interessar per ampliar les seves preferències.
2. Identificar i descriure, mitjançant l'ús de diferents llenguatges (gràfics, corporals i verbals) alguns elements i formes d'organització i estructuració musical (ritme, melodia, textura, timbre, repetició, imitació, variació) d'un treball musical realitzat en directe o gravat.
3. Comunicar-se amb altres judicis personals sobre la música escoltada.
4. Participar en el grup d'actuació d'una peça vocal, instrumental o coreografiada, adaptant l'actuació en si mateixa a la del conjunt i assumint diferents rols.
5. Llegir diferents tipus de partitures en el context de les activitats musicals de l'aula per donar suport al rendiment i l'audició.
6. Analitzar diferents peces musicals basades en l'audició i l'ús de documents impresos com partitures, comentaris o musicogrames i descriure les seves característiques principals.
7. Explicar els processos bàsics de creació, edició i difusió musical considerant la intervenció de diferents professionals.
8. Explicar algunes de les funcions que la música compleix en la vida de les persones i en la societat i exposar críticament l'opinió personal respecte a diferents esdeveniments musicals i musical.
9. Participar activament en algunes de les tasques necessàries per a la celebració d'activitats musicals al centre: planificació, assaig, interpretació, divulgació, etc.

5.3.2. Instruments d'avaluació

L'avaluació per part del professorat es realitzarà mitjançant un rúbrica que he creat amb els continguts referents a l'actitud, la cooperació, l'originalitat en les exposicions i la participació i el desenvolupament a les activitats d'expressió corporal. Aquesta rúbrica estarà fonamentada per l'observació sistemàtica (activitats a l'aula, actitud i participació), i també per l'anàlisi de les produccions de l'alumnat (exposicions). Per altra banda, l'avaluació del projecte per part de l'alumnat es realitzarà mitjançant un qüestionari, creat per mi utilitzant Formularis de Google.

5.3.2.1. Avaluació 1r de Batxillerat

El projecte representa el 50% de l'avaluació del trimestre de l'assignatura Pràctica i expressió musical. Els ítems que formen el total del percentatge són: actitud i implicació (10%), cooperació, coordinació i respecte amb el grup i les seues decisions (15%), exposició i originalitat en les recursos utilitzats (15%). He creat la següent rúbrica per tal d'especificar quins són els ítems avaluable de cada part:

		NO ACONSEGUIT	EN PROCÉS	ACONSEGUIT
Actitud i implicació (10%)	Participa i es mostra actiu a l'hora de proposar i generar idees noves i de recercar informació.	No participa ni es mostra actiu a l'hora de proposar i generar idees noves i de recercar informació.	Participa i es mostra actiu a l'hora de recercar informació però no proposa ni generar idees noves.	Participa i es mostra actiu a l'hora de proposar i generar idees noves i de recercar informació.
Coordinació i cooperació (15%)	Mostra interès, respecte i curiositat per a la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals de la resta de persones.	No mostra interès, respecte ni curiositat per a la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals de la resta de persones.	Mostra interès, respecte i curiositat per a la diversitat de propostes musicals, però no pels gustos musicals de la resta de persones.	Mostra interès, respecte i curiositat per a la diversitat de propostes musicals, així com pels gustos musicals de la resta de persones.
	Coopera i coordina amb el grup per a les assignacions de	No coopera ni es coordina amb el grup per a les	Coopera amb el grup però no es coordina per a les	Coopera i coordina amb el grup i les assignacions de

	tasques amb l'objectiu de fer una recerca de qualitat.	assignacions de tasques amb l'objectiu de fer una recerca de qualitat.	assignacions de tasques amb l'objectiu de fer una recerca de qualitat.	tasques amb l'objectiu de fer una recerca de qualitat.
Originalitat i creativitat (15%)	És original a l'hora de plasmar les idees i utilitza recursos innovadors per tal de fer l'exposició grupal.	Copia les idees del grup i no utilitza recursos innovadors per tal de fer l'exposició grupal.	És original a l'hora de plasmar les idees però no utilitza recursos innovadors.	És original a l'hora de plasmar les idees i utilitza recursos innovadors per tal de fer l'exposició grupal.

El 10% restant és l'avaluació del projecte per part de l'alumnat, que s'especifica al final d'aquest apartat.

5.3.2.2. Avaluació 2n i 3r d'ESO

El projecte representa el 25% de l'avaluació del trimestre de l'assignatura de Música. Els ítems que formen el percentatge són: activitats gamificades (15%) i avaluació del projecte (10%).

S'avaluen les activitats gamificades amb un 15%: cada curs realitza dues activitats avaluable de cada estil musical, és a dir, una activitat a la setmana i un total de 10 activitats avaluable amb una puntuació de 0'15 cadascuna.

El 10% restant és l'avaluació del projecte per part de l'alumnat, que s'especifica al final d'aquest apartat.

5.3.2.3. Avaluació 1r d'ESO

El projecte representa el 40% de l'avaluació del trimestre de l'assignatura de Música. Els ítems que formen el percentatge són: activitats gamificades (15%), activitats d'expressió corporal (15%) i avaluació del projecte (10%).

S'avaluen les activitats gamificades amb un 15%: realitzen dues activitats avaluables de cada estil musical, és a dir, una activitat a la setmana i un total de 10 activitats avaluables amb una puntuació de 0'15 cadascuna.

Les activitats d'expressió corporal formen una altre 15% i per tal d'avaluar-les he creat la rúbrica següent:

	NO ACONSEGUIT	EN PROCÉS	ACONSEGUIT
Interpreta amb el cos peces musicals de diversos estils i cultures, refermant la tècnica mitjançant una correcta posició del cos, els braços i les mans.	No participa de la interpretació amb el cos peces musicals de diversos estils i cultures, refermant la tècnica mitjançant una correcta posició del cos, els braços i les mans.	Interpreta amb el cos peces musicals de diversos estils i cultures, però no utilitza una correcta posició del cos, els braços i les mans.	Interpreta amb el cos peces musicals de diversos estils i cultures, refermant la tècnica mitjançant una correcta posició del cos, els braços i les mans.
Mostra interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals en les seues argumentacions i en l'expressió d'opinions raonades i respecta les opinions i els gustos de la resta.	No mostra interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals ni respecta les opinions ni els gustos de la resta.	Mostra interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals en les seues argumentacions i en l'expressió d'opinions raonades però no respecta les opinions ni els gustos de la resta.	Mostra interès per ampliar la perspectiva i les seues preferències musicals en les seues argumentacions i en l'expressió d'opinions raonades i respecta les opinions i els gustos de la resta.
Identifica els registres de la veu i diverses gammes dinàmiques dels estils corresponents al nivell i els expressa utilitzant el seu propi cos.	No identifica els registres de la veu ni les diverses gammes dinàmiques dels estils corresponents al nivell ni les expressa utilitzant el seu propi cos.	Identifica els registres de la veu i diverses gammes dinàmiques dels estils corresponents al nivell però no els expressa utilitzant el seu propi cos.	Identifica els registres de la veu i diverses gammes dinàmiques dels estils corresponents al nivell i els expressa utilitzant el seu propi cos.

El 10% restant és l'avaluació del projecte per part de l'alumnat, que s'especifica al final d'aquest apartat.

5.3.2.4. Avaluació del projecte

L'avaluació del projecte per part de l'alumnat es realitzarà mitjançant una reflexió crítica individual i un qüestionari (Annex 1) que mostre el grau de satisfacció amb les activitats del projecte i també propostes de millora.

5.4. Atenció a la diversitat

Per tal de desenvolupar aquest projecte serà necessari proporcionar una educació de qualitat per a tot l'alumnat, independentment de les seues condicions i circumstàncies, garantint la igualtat d'oportunitats educatives de totes les persones.

Per tal de garantir aquesta educació de qualitat per a tot l'alumnat amb diversitat de capacitats, ritmes i estils d'aprenentatge, de motivacions i d'interessos, de situacions socials, ètniques i d'immigració i amb necessitat educatives especials és necessària la planificació d'activitats que afavorisquen a la inclusió i que responguen a cadascuna de les necessitats de cada alumne/a per tal de què realitzar-la no supose cap problema.

D'aquesta manera es planificaran activitats didàctiques adaptades com:

- Activitats de reforç → increment d'activitats que l'alumnat no domina durant el procés.
- Activitats d'ampliació. → increment d'activitats per a aprofundir o ampliar continguts més importants del projecte.
- Activitats de recuperació. → activitats extra sobre els continguts mínims.
- Recursos audiovisuals com a complement.
- Activitats amb diferents nivells de dificultat per tal d'adaptar-se als ritmes i necessitats de cada alumne/a.

6. CONCLUSIONS

L'audició és un element clau quan parlem d'educació musical i la participació activa de l'alumnat i la motivació i inquietud cap a nous coneixements són factors essencials quan parlem d'educació en tots els nivells educatius.

Com bé s'ha comentat durant el TFM, aquest projecte és una proposta didàctica que va sorgir d'una problemàtica detectada durant la meua estada en pràctiques a l'IES Matilde Salvador de Castelló de la Plana: la música del timbre de canvi de classe la tria un professor del departament, la canvia aleatòriament i cada setmana penja a la sala de professors i als tres passadissos del centre un paper amb el nom de l'obra i del seu autor.

Els beneficis que pot desenvolupar la posada en pràctica d'aquest projecte al centre poden ser els següents:

- Augmentar el sentit crític a l'hora d'escoltar qualsevol estil de música.
- Millorar l'expressió corporal com a element comunicatiu.
- Desenvolupar l'escolta activa per tal de detectar les parts de les obres musicals.
- Amb l'ajuda de les activitats gamificades, augmentar la motivació de l'alumnat.

Malgrat això, considere que aquest projecte, si funcionara durant els tres primers mesos, es podria desenvolupar d'una altra manera, amb unes propostes de millora com són les següents:

- Participació de tot el centre educatiu → aquesta proposta significaria la coordinació i cooperació dels dos professors de música del departament, ja que amb la distribució dels nivells acadèmics, degut a la quantitat de línies i la falta de professorat, 4t d'ESO es queda fora del projecte.

- Interdisciplinarietat → amb la coordinació dels departaments de música, història i llengua, es poden incorporar al projecte les respectives assignatures. D'aquesta manera, es poden relacionar molt més i molt millor les característiques de l'obra musical amb les característiques socials de l'època i també, si fóra una cançó, es podria fer una anàlisi de la lletra i donar-li un sentit complet a l'obra.
- Activitats d'expressió corporal → les activitats d'expressió corporal es poden ampliar a la resta de cursos i no sols a 1r d'ESO, ja que aquestes activitats afavoreixen al desenvolupament d'una comunicació més completa.
- Instrumentació → a més de realitzar les activitats d'expressió corporal, es podria portar a les sessions d'instrumentació algunes parts de la melodia de les obres musicals per poder tocar-los amb l'instrumental Orff, i també en el cas de ser una cançó popular, es podrien fer arranjaments de guitarra, baix, percussió i instruments de vent.

7. BIBLIOGRAFIA

Ampalacaleta.org. 2015. *Proyecto Sirena Musical – AMPA La Caleta*.
<https://ampalacaleta.org/proyecto-sirena-musical/>

Botella, A i Gimeno, J. (2013). La educación auditiva como eje vertebrador de la educación musical en la educación secundaria obligatoria. *Revista Digital del Centro del Profesorado Cuevas-Olula (Almería)*. Vol.6, Num. 12.

Copland, A. (1994). *What to Listen for in Music*. Madrid: Fondo de cultura económica.

Martín, A. (2005). Del movimiento a la danza en educación. *Educatio*. nº23

Huerta, Y. (Ed.). (2015). *Aprenentatge cooperatiu. Estratègies metodològiques*. Madrid, España: Editorial Anaya.

Machín, I., 2014. *Proyecto Timbre*. Riedu.org. <https://riedu.org/wp-content/uploads/2014/09/PROYECTO%20TIMBRE.pdf>

Marinov, T. (encuentra el año porque no consta): Audición activa. Propuesta didáctica para el tercer curso de la etapa primaria. TFM, Universidad de Valladolid.
<https://uvadoc.uva.es/bitstream/handle/10324/17956/TFGB.877.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Palacios, F. (1997). *Escuchar: 20 reflexiones sobre música y educación musical*. Las Palmas de Gran Canaria: Fundación Orquesta Filarmónica de Gran canaria.

Paynter, J. (1999). *Sonido y estructura*. Madrid: AKAL.

Peñalver, J.N. (2009). “La cultura y sus espejos: la música como reflejo del fenómeno sociocultural.” En *Revista fórum de recerca*. Nº 14, pp. 479-487.
http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/78109/forum_2008_37.pdf?sequence=1

Peñalver, J.M. (2010): “¿Para qué sirven los modos? aplicación pedagógica y propuestas prácticas para la didáctica de la música.” En Revista electrónica LEEME, nº 25, pp 76-122.

<http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/28585/44189.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

PEÑALVER VILAR, José María (2019). Música popular contemporánea y educación en valores: la movida madrileña en el Grado de Maestro de Educación Primaria. Dedicar. Revista de Educação e Humanidades, n. 15, p. 29-42.

<http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/183610>

Werbach, K., & Hunter, D. (2012). For the Win: How Game Thinking Can Revolutionize Your Business. Philadelphia: Wharton Digital Press.

Willems, E. (2011). *El oído musical. La preparación auditiva del niño*. Barcelona: Paidós Educador.

Wuytack, J. (2009): “Educación musical activa con el musicograma”. En Revista Eufonía Didáctica de la Música, nº 47, pp. 43-55.

Wuytack, J. (1996). *Audición musical activa*. Porto: Associação Wuytack de Pedagogia Musical.

https://recipp.ipp.pt/bitstream/10400.22/11323/1/ART_Wuytack_Boal-Palheiros_2009.pdf

Zaragozà, J.L. (2009). *Didáctica de la música en Educación Secundaria*. Barcelona: Graó.

8. ANNEXOS

[Formulari Google](#)